

FORMAREA INIȚIALĂ A STUDENȚILOR ȘI PIAȚA MUNCII DIN REPUBLICA MOLDOVA

Oloieru Anastasia, doctor în Științe ale Educației,
Profesor IPLT ”Petru Rareș”
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3661-6275>

Rezumat: Articolul analizează legătura dintre capitalul uman, educație și piața muncii. Inserarea studenților pedagogi pe piața muncii este o problemă actuală în Republica Moldova, în contextul în care nevoia de cadre didactice crește anual. În articol sunt prezentate aspecte teoretice privind integrarea persoanelor pe piața muncii, dar și datele statistice din Raportul Anual consolidat al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova.

Cuvinte cheie: capital uman, educație, piața muncii.

Abstract: The article analyzes the link between human capital, education and the labor market. The insertion of pedagogical students on the labor market is a current problem in the Republic of Moldova, in the context in which the need for teachers increases annually. The article presents theoretical aspects regarding the integration of people on the labor market are presented, but also the statistical data from the consolidated annual report of the Ministry of Education, Culture and Research of the Republic of Moldova.

Keywords: human capital, education, labor market

Oamenii sunt o resursă importantă a oricărui stat. De pregătirea acestora depinde educația, cultura, mentalitatea, creșterea și dezvoltarea economică. În contextul actual, când mediul online se dezvoltă vertiginos, când implementarea noilor tehnologii este inevitabilă, doar o forță de muncă bine instruită și pregătită poate fi competitivă pe piața muncii.

În economie, relația dintre educație și piața muncii definesc *Teoria capitalului uman*, care este o temă veche, dar inepuizată de către cercetătorii din domeniul educației, economiei, sociologiei, psihologiei, antropologiei, etc.

În opinia lui Becker G. capitalul uman este un stoc de cunoștințe și de experiențe acumulate de deținătorul său în timpul vieții prin investițiile pe care le face în educația și pregătirea sa. Printre componentele capitalului uman, în opinia savantului, se numără factorul genetic, cunoștințele, competențele antreprenoriale și starea de sănătate [6].

Laroche M. a definit capitalul uman ca o agregare a abilităților înnăscute și cunoștințelor și abilităților pe care indivizii le dobândesc și le dezvoltă pe tot parcursul vieții. Cercetătorul menționat a identificat importanța acumulării cunoștințelor, experienței, competenței de a socializa de-a lungul vieții; a menționat că oamenii sunt mai productivi dacă își formează abilități din diverse domenii și a conturat faptul că investiția în capitalul uman condiționează efecte sociale și economice pozitive [Apud 4, p.18].

Un rol important în formarea și dezvoltarea capitalului uman îl ocupă învățământul superior, mai exact formarea inițială a studenților. Inserția studenților pedagogi pe piața muncii este o problemă actuală în Republica Moldova, în contextul în care necesarul de cadre didactice crește anual.

Sectorul real al economiei ar putea oferi date instituțiilor de învățământ privind cererea pe piața muncii, însă adaptarea programelor de studii în funcție de cerințele forței de muncă ține de politici educaționale naționale.

Cercetătoarea Zaharia M.-A. consideră problema integrării indivizilor pe piața forței de muncă foarte complexă și anevoioasă. Ea trebuie tratată prin prisma mai multor teorii care descriu relația dintre pregătirea educațională și piața muncii [Apud 3, p.101].

Teoria capitalului uman (Becker G., Schultz Th., etc.). Educația este o investiție ca *oricare altă* investiție, presupunând cheltuielile pe care le face individual pentru creșterea potențialului său productiv și obținerea unui venit mai mare în viitor. Becker G., face diferența dintre pregătirea generală și cea de specialitate inducând ideea că educația este un bun public, pregătirea generală poate fi realizată inclusiv în mod gratuit și poate fi valorificată pe toată piața muncii. Un angajat devine mai atractiv pentru angajator doar dacă are o pregătire de specialitate mai bună. Investiția în educație are efecte pozitive de rețea, în sensul că promovează integrarea socială a tinerilor; sporirea avuției naționale, etc. [Ibidem].

Teoria semnalizării și a selecției (Spence M., Arrow K., etc.). Educația are rolul de a-i selecta pe indivizi. Angajatorilor le este dificil de a prezice viitoarele performanțe ale solicitanților de locuri de muncă, respectiv ei folosesc calificările și diplomele ca un semnal al abilităților, al motivării, și a inclinațiilor personale către instruire [Apud 3, p.101].

Teoria acreditărilor (Collins, Boyland, etc.). Educația este importantă pentru piața muncii prin acreditările pe care le emite. Aceste acreditări au valori diferite în funcție de specificul economic, cultural și politic. Expansiunea

educațională este o consecință a creșterii barierelor structurale în selecția ocupațională [Ibidem].

Alte teorii explicative:

- *Teoria controlului*: educația pregătește pentru a ocupa pozițiile ocupaționale disponibile în funcție de clasa de proveniență;

- *Teoria capitalului cultural*: absolvenții de educație superioară dețin un set de valori culturale și sociale apreciate de către angajatori;

- *Teoria instituțională*: educația creează categorii sociale, legitimând prin intermediul diplomelor oferite, ocuparea anumitor poziții la nivel social;

- *Teoria pieței forței de muncă duale/segmentate*: piața forței de muncă poate fi segmentată în forța de muncă calificată și forța de muncă necalificată. Persoanele cu studii superioare fac parte din prima categorie [Apud 3, p.102].

În această ordine de idei, se observă legătura strânsă dintre educație/formare inițială și piața muncii; perspectivele celor educați de a se angaja mai ușor și ulterior de a avea venituri mai mari.

Dacă e să analizăm capitalul uman sub aspect macroeconomic, identificăm ideea că resursele investite în educația oamenilor constituie un important accelerator al creșterii economice.

Capitalul uman poate contribui la creșterea economică prin implementarea noilor tehnologii dar și adaptarea mai rapidă la inovații; prin îmbunătățirea comunicațiilor și a

sistemului de management; prin realizarea mai calitativă a muncii, dar și prin inserția reușita a tinerilor pe piața muncii.

Astfel, piața muncii poate fi definită prin ansamblul relațiilor economice cu privire la angajarea și utilizarea forței de muncă precum și cu privire la asigurarea protecției și asistenței sociale a deținătorilor acestei mărfi speciale [Apud 4, p. 34].

Cererea forței de muncă provine de la angajatori, oferta provine de la populația activă, adică de la populația ocupată și de la șomerii, care sunt în căutarea unui loc de muncă.

Situația pe piața muncii din sfera educației din Republica Moldova este gravă. Din raportul anual consolidat al Ministerului Educației, Culturii și Cercetării al RM, obținem următoarele informații statistice [5]:

- În anul de studii 2020-2021, numărul cadrelor didactice îl constituie 47,6 mii de persoane, diminuându-se față de anul de studii 2010-2011 cu 21,6 %.

- în domeniul învățământului, numărul posturilor didactice vacante din instituțiile de învățământ general din Republică constituie 2349 de posturi vacante, cu 175 posturi mai mult față de anul de studii 2019-2020;

- În anul curent, în învățământul primar și secundar general activează circa 9,2% cadre didactice cu vârsta de până la 30 ani și circa 19,5% cadre didactice cu vârsta de peste 60 ani.

- Câștigul salarial mediu lunar în învățământ în 2020 a fost de 7023,3 lei, sau 86,6% față de salariu mediu pe economie;

Totodată, în anul 2020, Facultatea Științe ale Educației a fost absolvită de către 1174 de studenți, cu 1175 persoane mai puțin decât necesitățile pieței muncii în acest an. Circa 50% de tineri specialiști au fost repartizați în instituții de învățământ, dintre care s-au angajat doar 48%.

Datele studiului arată că aproximativ 67% dintre absolvenți s-au angajat în instituții de învățământ din mediul urban și doar 33% - în mediul rural, fapt ce atestă că angajarea și activitatea tinerilor specialiști în instituțiile din mediul rural este neatractivă din motivul infrastructurii precare din mediul rural.

La fel, în perioada anilor 2020 și 2018 au părăsit sistemul educațional 104 (circa 14%) tineri specialiști, din 810 absolvenți angajați prin repartizare în această perioadă.

În anul de studii 2020-2021, domeniul educație este pe locul 2 în topul preferințelor de către abiturienți, după business, administrare și drept [6].

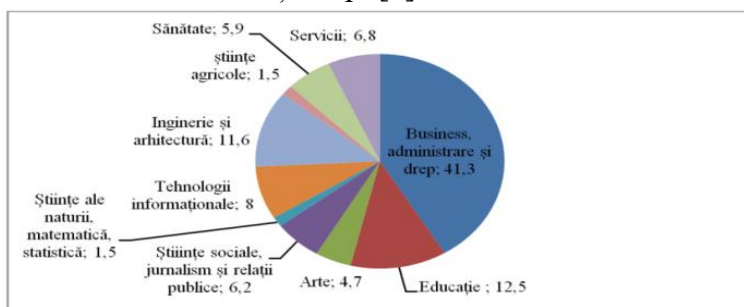

Diagrama 1. Preferințele abiturienților în cadrul admiterii 2021-2022

În pofida acestor date prezentate de Biroul Național de Statistică, discrepanța dintre numărul de studenți formați la

facultatea Științe ale Educației și cererea pe piața muncii se datorează și altor factori.

La o primă impresie, existența unui număr mare de locuri vacante în domeniu, ar trebui să orienteze abiturienții spre această facultate. Realitatea, însă, este că majoritatea studenților aleg să nu urmeze studiile pedagogice la ciclul II (masterat) și nu se grăbesc să se angajeze în domeniu.

O altă problemă este existența în Republica Moldova a unui vast sector privat reprezentat de Instituții de Educație Timpurie și Centre educaționale private, care *fură* cele mai bune cadre, oferindu-le în schimb salarii mai atractive, regim flexibil de muncă și alte facilități.

O altă problemă, nu doar a domeniului vizat, ci și a țării întregi este migrația. Stagnarea economică, lipsa încrederii populației în politicile promovate de stat, determină cetățenii R.M. dintre care circa 40% sunt cu studii superioare să migreze. Exodul de intelecte are consecințe nefavorabile pe termen lung, condiționând îmbătrânirea populației, majorarea costului muncii, etc.

Totodată, Pandemia legată de COVID-19 a reprezentat o adevărată provocare pentru sistemul educațional. Profesorii au fost nevoiți să însușească noi domenii, să învețe a lucra online, să se implice pe diverse platforme educaționale, să urmeze cursuri de perfecționare, precum și alte webinare privind dezvoltarea competențelor tehnologice. Acest lucru a îngreunat activitatea didactică și a avut un impact negativ pentru tinerii care doreau să îmbrățișeze această meserie.

Este adevărat că profesia didactică pe piața muncii din Republica Moldova este neatractivă. Însă în ultimii ani se întreprind de către Ministerul Educației, Culturii și Cercetării diverse acțiuni pentru a susține profesorii și a-i motiva să rămână în sistem. Printre acțiunile menționate se numără:

- Majorarea, din 1 ianuarie 2019, a indemnizației de stat de la 45 de mii de lei la 120 de mii de lei pentru tinerii specialiști cu studii superioare și de la 36 de mii de lei la 96 de mii de lei pentru absolvenții de colegiu.

- Posibilitatea de a accede la grad didactic după doi ani de la inserția în câmpul muncii, dacă tinerii specialiști dețin diplomă de licență, și după un an, dacă dețin diplomă de master.

- Organizarea și desfășurarea Campaniei naționale ”Pledoarie pentru pedagogie”, al cărei scop a fost promovarea valorilor pedagogice, a imaginii/statutului cadrului didactic în societate, precum și promovarea bunelor practici educaționale în școală, inclusiv în rândul tinerilor specialiști.

- Reconceptualizarea sistemului de creștere profesională și avansare în cariera didactică prin aprobarea noului Regulament de atestare a cadrelor didactice din învățământul general, profesional tehnic și din cadrul structurilor de asistență psihopedagogică.

- În anul 2020, toate instituțiile de învățământ primar, gimnazial, liceal, profesional tehnic au fost conectate la internet și continuă dotările cu tehnică de calcul, etc. [5].

Totodată, este foarte important și statutul cadrului didactic la nivel social, deoarece profesorii, nu întotdeauna,

apar într-o ipostază favorabilă în mass-media, în comunicarea părinților, în sondaje, etc.

În studiul *”Valențele imaginii și statutul cadrului didactic în context actual”* [2] sunt menționați factorii negativi care afectează imaginea și statutul cadrului didactic, printre care: corupția în educație, atitudinea rezervată a părinților și a copiilor față de profesor, mediatizarea excesivă a situației precare și a cazurilor de scandal din educație, îmbătrânirea corpului profesoral și lipsa profesorilor de gen masculin în sistem, birocrăția excesivă care împiedică implicarea pleneră a cadrului didactic în demersul educațional propriu-zis. Aceștia sunt doar câțiva factori care au dus la declinul profesiei didactice la momentul actual. Or, statul prin politicile sale nu se poate implica în asemenea măsură cât să anuleze dezechilibrul pe piața muncii serviciilor educaționale. Este nevoie de implicarea tuturor cetățenilor, de manifestarea spiritului civic în vederea sprijinirii cadrului didactic, promovarea unui parteneriat eficient dintre școală-familie-comunitate; mediatizarea obiectivă a activității didactice, promovarea unei culturi de încredere în profesori și instituțiile educaționale [2].

Iar la nivel de formare inițială, este binevenită încurajarea prin diferite campanii a tinerilor care au ales să îmbrățișeze această meserie și totodată îmbunătățirea desfășurării practicii pedagogice, deoarece un tânăr specialist în pedagogie, la fel ca și un medic are nevoie de condiții favorabile unde să acumuleze experiența necesară și unde să învețe a interacționa cu elevii, părinții și alți profesori.

În concluzie, menționăm că investiția în capitalul uman este una strategică pentru creșterea și dezvoltarea oricărui stat, mai ales în condițiile când capitalul format (absolvenți) va contribui la formarea altui capital uman (elevii). Prin urmare sprijinirea cadrelor didactice, inclusiv prin majorarea salariilor acestora, promovarea unor politici de aducere în sistem a cadrelor didactice de gen masculin, mediatizarea unor istorii de succes a profesorilor dedicați profesiei lor, atitudinea corectă a părinților față de statutul și imaginea cadrului didactic, etc. vor stopa declinul acestei profesii și vor condiționa, pe termen lung, micșorarea dezechilibrului dintre cerere și ofertă pe piața muncii din Republica Moldova.

Bibliografie:

1. *Activitatea instituțiilor de învățământ superior în anul de studii 2020/21.* [online]. [citat 10.10.2021]. Disponibil: <https://statistica.gov.md/newsview.php?l=ro&id=168&id=6857>
2. Bezedo R., *Valențele imaginii și statutului cadrului didactic în context actual.* [online], [citat 15.10.2021], disponibil https://www.soros.md/files/publications/documents/Valentele%20imaginii%20si%20statutului%20cd_15.10.2019.pdf
3. Garbuz V., *Implicațiile capitalului uman asupra evoluției pieței muncii*, Materialele Conferinței științifice internaționale., Bălți, 16-17 septembrie, 2016. – Iași : Editura Pim, 2017. – P. 96-103. – ISBN 978-606-13-3642-
4. Garbuz V., *Perfecționarea procesului de integrare a tinerilor specialiști cu studii superioare pe piața muncii din Republica Moldova*, teza de doctor în științe economice, Chișinău, 2018.

5. Ministerul Educației, Culturii și Cercetării R.M., *Raport anual consolidat pentru anul 2020, tendințe și particularități ale angajării absolvenților în activitatea educațională/didactică*, 200 p. [online]. [citat 10.10.2021]. disponibil
https://mecc.gov.md/sites/default/files/raport_anual_consolidat_al_ministerului_educatiei_culturii_si_cercetarii_2020.pdf
6. Teoria capitalului uman: analiza economică a educației. [online]. [citat 10.10.2021]. Disponibil:
<https://www.contributors.ro/teoria-capitalului-uman-analiza-economica-a-educatiei/>

ROLUL FACTORILOR EDUCAȚIONALI ÎN DEZVOLTAREA ABILITĂȚILOR SOCIALE LA PREȘOLARII DE 5-6 ANI

PETROVSCHI Nina, doctor habilitat, conferențiar
universitar, Institutul de Științe ale Educației
ORCID ID: 0000-0002-4014-790X

DAVIDESCU Liliana Maria, drd. UPSC, România

Rezumat: Prezentul articol reflectă reperele dezvoltării abilităților sociale la preșcolarii de 5-6 ani din perspectiva factorilor educaționali. Sunt redată conceptele de dezvoltare socială, competențe sociale, tipurile de abilități interpersonale ca : relaționarea socială și rezolvarea de probleme. De asemenea, sunt cercetați și analizați factorii de influență în dezvoltarea socială a preșcolarilor.

Cuvinte cheie: dezvoltare socială, abilități sociale, preșcolari, competențe inerpsonale, intrapersonale, factori educaționali.